

ועדה לפי סעיף 44(א) לפקודת הרופאים (נוסח חדש), התשל"ז-1976

לכבוד
שר הבריאות

דין וחשבון לפי סעיף 44(ה) לפקודת הרופאים (נוסח חדש), התשל"ז-1976

בעניין: פרופ' ארנון אפק, משנה למנהל הכללי (בפועל) של משרד הבריאות, באמצעות באת כוחו עוה"ד לילך מהודר, משרד התובעת הראשית בלשכת היועצת המשפטית, משרד הבריאות, ירושלים

להלן "הקובל"

- נגד -

1

דר' איברהים חירבאג' רופא מורשה, ובעל תואר מומחה בכירורגיה. בזמן הרלוונטי להגשת הקובלנה כיהן הנקבל כמנהל מח' כירורגיה ומנהל המרכז הרפואי "משפחה קדושה" בנצרת (להלן "ביה"ח"), באמצעות בא כוחו עוה"ד פאדי מטאנס.

להלן "הנקבל"

הקובלנה

1. ביום 4 דצמבר 2016 הגיש הקובל קובלנה נגד הנקבל שעניינה גילויי רשלנות חמורה והתנהגות שאינה הולמת רופא מורשה, כאמור בסעיפים 41(1) ו- (3) לפקודת הרופאים (נוסח חדש), תשל"ז-1976 (להלן "הפקודה"), הכל כמפורט בקובלנה.

הוועדה

2. שר הבריאות מינה ביום 10 ינואר 17 את הח"מ להיות וועדה שתדון בקובלנה (להלן "הוועדה").

3. ביום 30 מאי 2019 ניתנה על ידי הוועדה החלטת ביניים לעניין הכרעת הדין (להלן "הכרעת הדין"), המהווה חלק בלתי נפרד מדין וחשבון זה. בהתאם למפורט בהכרעת הדין ולנימוקים שהונחו ביסודה – קבעה הוועדה פה אחד כי קיימת תשתית ראייתית מספקת להרשעת הנקבל בעבירה של התנהגות בדרך שאינה הולמת רופא מורשה בהתאם להוראות סעיף 41(1) לפקודה. הוועדה קבעה כי לא הונחה בפניה תשתית ראייתית מספקת לפיה ניתן להרשיע את הנקבל בגילוי רשלנות חמורה במילוי תפקידו כרופא מורשה בהתאם להוראות סעיף 41(3) לפקודה.

4. ביום 31 יולי 19 התקיימה ישיבת הוועדה לעניין טיעונים לאמצעי משמעת שיש להטיל על הנקבל. בישיבה זו העיד הנקבל ונשמעו טיעוניהם של באי כוח הצדדים.

טיעוני ב"כ הקובל

5. ב"כ הקובל חזרה על עיקרי החלטתה של הוועדה כפי שבאו לידי ביטוי בהכרעת הדין. היא הדגישה את העובדה שהמדובר במנהל מחלקה כירורגית המכהן גם כמנהל בית החולים ומכאן חומרת היתר שיש לייחס לדעתה לממצאי הוועדה ולצורך להטיל על הנקבל אמצעי משמעת הולם בחומרתו שיש בו מסר הרתעתי לרופאים בכלל ולנקבל בפרט. ב"כ הקובל הציגה שורה של תקדימים שבחלקם הארי, אם לא בכולם, הורשעו רופאים גם בעבירה של רשלנות חמורה. נעיר כבר עתה כי למצער, למרות שלא הוגש, לא נעלם מעינינו פסק הדין שניתן על ידי בית המשפט המחוזי בעניינם של דר' דן צרור ודר' אדוארד רם, שם נדון ערעורם של הנ"ל על החלטה שנתנה על ידי השופט המנוח ורדי זיילר ואשר עניינה היה התנהגות שאינה הולמת רופא מורשה. נשוב לפסק דין זה בהמשך. ב"כ הקובל מבקשת להטיל על הנקבל אמצעי משמעת של התליית רישיון לתקופה בת 3-4 חודשים וזאת תוך שהיא מציינת שבבקשתה אין היא מתעלמת מעברו המשמעותי הנקי ומן העובדה שהוא לא הורשע בעבירה של רשלנות חמורה.

טיעוני ב"כ הנקבל

6. ב"כ הנקבל ביקש לאפשר לנקבל להעיד בפנינו קודם שיטען את טיעונו. הנקבל העיד על עצמו כמי שהינו רופא מסור ומוערך בכל אזור הצפון, המבצע בעצמו עשרות רבות של ניתוחים מדי חודש. הוא מביע חרטה על התנהלותו במקרה זה וחש כאב רב עקב כך אך מבקש להדגיש את הנסיבות המקלות שהיו קיימות ברקע התנהלותו. הנקבל מדגיש כי הפיק כל הלקחים הנדרשים על מנת שמקרים מסוג זה לא יישנו בעתיד. הוא תיאר את השיפורים שנקט בהם לאחר המקרה, כמנהל בית החולים, בכל הנוגע לאמצעים רפואיים חדשים שהוכנסו ולהבאה לקיצור תורים בהליכי צילום והדמיה. הנקבל מבקש להתחשב בוותק הרפואי שלו ובתרומתו לשיפור התנאים במתן טיפול רפואי לחולים ומבקש להימנע מפגיעה בשמו הטוב. נאמר כבר עתה כי התרשמנו מן הכנות הרבה ומעומק הלב בהם נאמרו הדברים, שלא מן הפה אל החוץ.

7. ב"כ הנקבל הגיש בתחילת טיעוניו מכתבי תודה של חולים שזכו לייחס מקצועי ומסור מן הנקבל. ב"כ הנקבל מצביע על כך שדו"ח הוועדה הוא מקיף מאוד, עומד על כל פסיק ותג ומציין כי בסופו קיימות בו שתי קביעות, האחת לעניין היעדר תשתית ראייתית להרשעה בעבירה של רשלנות חמורה במילוי תפקיד והשנייה – לעניין העמדה שנקטה בה הוועדה באשר לטענות בדבר אכיפה הבררנית, עמדה שאינו חולק עליה. ב"כ הנקבל ציין כי הוועדה שמעה את כולם בלב פתוח ובנפש חפצה ונתנה לכולם אוזן קשבת וכי הוא והנקבל מכבדים את החלטתה. ב"כ הנקבל הציג שורה של תקדימים בהם הוחלט על הטלת אמצעי משמעת של התראה או נזיפה, בעיקר במקרים בהם הסתיים ההליך המשמעי בהסדרי טיעון לאחר שהרופאים הורשעו במסגרתם בעבירה של התנהגות שאינה הולמת רופא מורשה.

8. ב"כ הנקבל מציין כי הנקבל הוא יליד 1954, בעל 37 שנות וותק במקצוע הרפואה, נעדר כל רקע משמעי וזהו המקרה היחיד שניתן לזקוף לחובתו. ב"כ הנקבל מציין שאין ולא היה כל ביטוי להתנהלות מזלזלת מצד הנקבל במקרה זה אלא רק כוונה טובה הייתה ביסוד התנהלותו וכי הנקבל לקח המקרה לתשומת ליבו בחומרה יתירה וברגישות המתחייבת. לעמדתו, אמצעי ענישה של התליית רישיון במקרה זה הוא אמצעי קיצוני ורחוק מלהיות מידתי, אינו במתחם הענישה ופוגע גם באינטרס הציבורי וגם באינטרס האישי של הרופא.

9. בשולי הדברים, בסיום טיעוניו, ביקש ב"כ הנקבל כי ההחלטה שתתקבל בעניינו של הנקבל תפורסם, כך בלשונו, "בעילום שם". אנו מניחים שהכוונה הייתה לאסור את פרסום ההחלטה שתתקבל בעניינו של הנקבל. הובהר לב"כ הנקבל כי החלטות מסוג זה אינן בתחום סמכותה של וועדת המשמעת, האמונה על הגשת הדין וחשבון לשר הבריאות או למי שהוסמך על ידו לכך, להכרעתו, הן לעניין הכרעת הדין והן לעניין אמצעי המשמעת שיש להטיל על הנקבל; בכך סיימה הוועדה את עבודתה ואין היא יכולה להיזקק לבקשות מסוג זה. לא נצא ידי חובתנו אם לא נציין כי ככל שדעתה של הוועדה הייתה נדרשת – גורלה של פנייה זו היה להידחות על הסף. למותר לציין שלב"כ הנקבל פתוחה הדרך לפנות לכל גורם אחר שימצא לנכון בעניין זה והתרשמנו כי אין זה מן הנמנע כי יעשה כן.

3

דין הוועדה

10. התנהלותו של הנקבל בנסיבות המקרה שלפנינו נדונה על ידינו באריכות והממצאים שהביאו להרשעתו מצאו את ביטויים בהכרעת הדין, המהווה כאמור חלק בלתי נפרד מדין וחשבון זה. אין צורך כי נשוב ונפרטם. דנו בכובד ראש, תוך התלבטות לא מעטה, בסוגיית אמצעי המשמעת שיש להטיל על הנקבל. לנגד עינינו עמדו לא רק התקדימים שהוגשו על ידי באי כוח הצדדים אלא גם זה שלא הוצג על ידיהם והוא פסק דין של בית המשפט המחוזי בעניינם של דר' דן צרור ודר' אדוארד רם, אשר הוזכר לעיל וגם מצא את ביטויו בהכרעת הדין. בפסק דין זה אושרה החלטתו של השופט זיילר המנוח כי יש להתלות רישיונם של הרופאים אשר הורשעו בעבירה של התנהגות שאינה הולמת רופא מורשה – לתקופה בת חודשיים ימים. הנה כי כן למדנו כי גם בגין עבירה של התנהגות שאינה הולמת רופא מורשה יש מקום, בנסיבות המתאימות, להטיל אמצעי משמעת של התליית רישיון ואין להסתפק בהטלת אמצעי משמעת של נזיפה. אשר לחומרת אמצעי המשמעת מביא בית המשפט בפסק הדין שם את קביעתו של

בית המשפט העליון מפי הנשיא שמגר בע"א(?) 50/91 אדגר סבין נ' שר הבריאות, פד"י מז (1) 27:

"מעשיו הבלתי הולמים של רופא, כמו גם התגובה העונשית אשר באה בעקבותיהם, אינם מתרחשים בחלל הריק, ויש בהם כדי להשפיע על ציבור העוסקים במקצוע מחד גיסא והן על כלל הציבור לרבות על המטופלים מאידך. ראוי איפוא, כי בתהליך עיצובה של התגובה העונשית המשמעתית יינתן ביטוי הולם למצב דברים זה ויועבר מסר ברור בכל האמור לכללי האסור והמותר במסגרת פעילותו המקצועית של הרופא".

11. כשפסיקה זו ואחרת לנגד עינינו, נפרט את השיקולים שהיו ביסוד החלטתנו להימנע מהתליית רישונו של הנקבל ולקבוע כי יש מקום להמליץ על הטלת אמצעי משמעת של נזיפה:

(1) **משך הזמן שחלף מאז האירוע נשוא הקובלנה ועד מתן הדין וחשבון.** האירוע חל בנובמבר 2013. רק ביום 21 במאי 2015 הגישה ועדת הבדיקה את ממצאיה לנציב קבילות הציבור ולמשנה למנכ"ל משרד הבריאות. רק בחודש מרס 2016, לאחר שהתקיימה שיחת הבהרה עם הנקבל ועם רופאים נוספים, מתגבשת עמדת המשרד כי יש להגיש הקובלנה נגד הנקבל בלבד. כאמור, רק ביום 4 דצמבר 2016 מוגשת הקובלנה נגד הנקבל וחודש מאוחר יותר מתמנים הח"מ כחברי וועדת המשמעת שתדון בקובלנה.

(2) **גילו, הותק המקצועי וכישוריו של הנקבל כרופא וכמנתח.**

(3) **עברו המשמעתי הנקי של הנקבל.**

(4) **מודעותו לצורך בשיפור תהליכים רפואיים בבית החולים והפקת הלקחים המתחייבת מהתנהלותו ומהתנהלות רופאים אחרים בבית החולים.**

(5) **הכרה בפגמים שנפלו בהתנהלותו והחרטה הכנה שהביע לעניין זה.**

(6) **אמינותו והרושם הטוב שהותיר במהלך עדויותיו בפנינו.**

12. אנו מבקשים להעמיד דברים על דיוקם ועל משמעותם הנכונה ולהסיר כל מקום לספק. אין בהחלטת הוועדה בדבר המלצה על הטלת אמצעי משמעת של נזיפה על הנקבל כדי לבטא הקלת ראש בחומרת מחדליו. נהפוך הוא. הוועדה נתנה דעתה לכל אחד מן הליקויים שנתגלו בהתנהלותו של הנקבל ולא חסכה ממנו את שבטה. מאידך, הוועדה לא יכלה לעצום עיניה מראות מחדליהם של אחרים, גם אם לא נמצא על ידי המשרד שיש מקום להעמידם לדין משמעתי, כפי שאלה פורטו בהרחבה בהכרעת הדין. מציאות זו הביאה את הוועדה לכלל מסקנה לפיה אין יסוד מספיק להרשיע את הנקבל בעבירה של רשלנות חמורה ולהכרה כי יש בטעם זה ובטעמים האחרים שפורטו לעיל כדי לבסס המלצה בדבר הטלת אמצעי משמעת של נזיפה; אמצעי שיש בו, לפי מיטב שיפוטה, כדי להוות אקט משמעתי הולם כנגד מי שמכהן כמנהל בית חולים וכמנהל המחלקה הכירורגית בו, ולשקף את האחריות המשמעטית המתחייבת מהתנהלותו במקרה זה.

13. טוב יעשו בית החולים והעומד בראשו אם ישימו ממצאיו של דין וחשבון זה לנגד עיניהם וינקטו בכל הצעדים המתחייבים על מנת למנוע הישנותם של מחדלים כפי שפורטו בהכרעת הדין. ויפה שעה אחת קודם.

סוף דבר

14. מששקלנו כל השיקולים, הן לעניין ההגנה על האינטרס הציבורי, הן לעניין שמירת מעמדו של מקצוע הרפואה והן לעניין נסיבות המקרה ונסיבותיו האישיות של הנקבל, הגענו לכלל מסקנה כי יש מקום להמליץ על הטלת אמצעי משמעת של נזיפה על הנקבל וכי יש באמצעי זה כדי להוות מסר ראוי לציבור הרופאים ולציבור המטופלים כאחד.

ניתנה היום, 11 אוגוסט 2019

בשולי החלטה זו נבקש להביע התנצלות על הטעות שנפלה בכותרת שקדמה לסעיף 75 בהכרעת הדין: נוסחה צריך להיות כמובן "מן הכלל אל הפרט".

פרופ' יהודה סקורניק	פרופ' יצהל ברנר	עו"ד משה מרבך
נציג המנהל הכללי	נציג ההסתדרות הרפואית	נציג היועמ"ש לממשלה

